

Література.

1. Козловська І. М. Дидактична інтегродіагностика: теорія та практичне застосування у професійно-технічній школі / І. М. Козловська // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. – 2011. — № 27. — С. 557-564.

2. Курач Л. І., Фідкевич О. Л., Снегірьова, В. В. Програма інтегрованого курсу «Російська мова та література» для 10 класу загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою (рівень стандарту) / Л. І. Курач, О. Л. Фідкевич, В. В. Снегірьова // Всесвітня література в сучасній школі. — 2018. — № 7. — С. 24- 33

ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ УСНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗЗСО З НАВЧАННЯМ МОВАМИ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН

Хорошковська Т. П.,

*науковий співробітник відділу навчання мов національних меншин
та зарубіжної літератури,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

За останнім переписом населення (2001 р.), в Україні проживають представники понад 100 націй, найчисельнішими з яких є росіяни, євреї, білоруси, молдовани, болгари, поляки, угорці, румуни, греки, татари, вірмени, роми та ін.

У 2018-2019 навчальному році, за статистикою МОН України, функціонує більше 700 закладів загальної середньої освіти (далі – ЗЗСО) з навчанням мовами національних меншин: російською, румунською, угорською, польською, молдовською. Крім того, існують школи з окремими класами з навчанням мовами національних меншин.

Відповідно до статті 7 Закону України «Про освіту» [1] заклади освіти з навчанням мовами національних меншин мають з 5 класу поступово переходити на викладання навчальних предметів українською мовою. Кількість предметів, які вивчаються українською, за словами міністра освіти і науки України Лілії Гриневич, буде поступово збільшуватись клас за класом, щоб в 11-му досягти пропорції 60% предметів українською та 40% предметів мовою меншини [2].

Усі громадяни України, незалежно від їхньої національності, повинні вільно володіти державною мовою. Це розширить їм доступ до вищої освіти та реалізації їхніх конституційних прав. Тому у зв'язку з імплементацією статті 7 Закону України «Про освіту» основний акцент у ЗЗСО з навчанням мовами національних меншин буде зроблено на вивченні української мови.

Завдання уроків української мови в початкових класах – навчити учнів правильно й комунікативно доцільно користуватися всіма засобами мови, сформулювати в них усне й писемне мовлення, оскільки саме мовленнєвий розвиток є свідченням загального розвитку людини, запорукою успішного навчання в школі та основою вміння вибудовувати стосунки з іншими членами суспільства.

Аналіз практики навчання української мови у ЗЗСО з навчанням мовами національних меншин свідчить, що в школі більше часу приділяється формуванню умінь писемного мовлення, а саме відпрацюванню навичок і вмінь читати й писати. Однак зауважимо, що в щоденному спілкуванні людей переважає усне мовлення, вміння почути співрозмовника, відповісти на його запитання, підтримати діалог, сформулювати й висловити власну думку. Саме тому на початковому етапі опанування української мови в ЗЗСО з навчанням мовами національних меншин пріоритетним є формування вмінь і навичок усного мовлення.

Усне мовлення – досить широке й багатоаспектне поняття. До мовленнєвих умінь, які мають бути сформовані в учнів початкових класів на уроках української мови, належать орфоепічні навички (правильно вимовляти звуки відповідно до загальноприйнятих орфоепічних норм української мови), граматичні вміння (граматично правильно будувати власні висловлювання), аудіативні (уміння слухати й розуміти почуте) та вміння діалогічного й монологічного мовлення.

Формування умінь усного мовлення в учнів початкових класів ЗЗСО з навчанням мовами національних меншин має здійснюватися з урахуванням психолінгвістичних особливостей засвоєння української мови як другої та результатів порівняльного аналізу мовних систем української та рідної мови учнів. Наше дослідження, що стосується формування в учнів початкових класів навичок і вмінь усного мовлення на уроках української мови в ЗЗСО з навчанням мовами національних меншин, ґрунтується на нових підходах до навчання мови, задекларованих у Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти та державних нормативних документах. Пріоритетними з-поміж усіх вважаємо особистісно орієнтований, комунікативний та компетентнісний підходи. Результати дослідження матимуть практичне значення для підвищення рівня професіоналізму вчителів, а також для ефективного формування, удосконалення й розвитку навичок і вмінь усного мовлення в учнів.

Література.

1. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

2. Лілія Гриневич та Міністр освіти Болгарії підписали Декларацію щодо імплементації мовної статті Закону «Про освіту» та гарантування прав болгарської меншини [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/liliya-grinevich-ta-ministr-osviti-bolgariyi-pidpisali-deklaraciyu-shodo-implementaciyi-movnoyi-statti-zakonu-pro-osvitu-ta-garantuvannya-prav-bolgarskoyi-menshini>.

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ОПОРНОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ В ПІДРУЧНИКУ ДЛЯ КЕРІВНИКА

Чижевський Б. Г.,

*кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник
відділу економіки та управління загальною середньою освітою,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

Сучасний заклад загальної середньої освіти – це організація, яка потребує нової парадигми в управлінні. Нова парадигма управління має відзначатися відкритістю та демократичністю, органічним поєднанням державних засобів з участю громадськості та впливом громади на освітній процес, забезпеченням культурологічного підходу в управлінні.

Як показує наше дослідження, це особливо стосується опорного закладу освіти, який об'єднує у своєму складі власне опорний заклад освіти з досвідченим керівником, кращими високопрофесійними кадрами, відповідним сучасним матеріально-технічним забезпеченням, належними умовами надання якісної освіти всім дітям, зокрема учням із сільської місцевості. Звичайно, що так має бути. Але до опорного закладу освіти належать філії, які були самостійними навчальними закладами зі своїми устоями, традиціями тощо. Більшість із них отримала понижений статус, керівники цих закладів стали завідувачами філій, без особливих реальних прав. Усі вони належать до освітнього округу, який має обслуговувати опорний заклад освіти. Пощастило тим, які розташовані у фінансово спроможних громадах, де є хороші дороги, відповідальне місцеве керівництво, а якщо – ні? Заклади освіти – це специфічні організації, здебільшого в них працюють жінки. Це специфічна система відносин, де навчаються, розвиваються, спілкуються, працюють, адаптуються до зовнішнього середовища, реагують на зовнішні і внутрішні «виклики». Ці реакції з часом стають загальноприйнятими способами поведінки, яких дотримуються всі, і які дають членам організації відчуття захищеності й належності до певної структури [1, 2].

Якою має бути культура опорного закладу освіти, що об'єднує (утримує) людей у цій організації та сприяє їх високопрофесійній діяльності й особистісному розвитку?